Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 446 ՈՒՐԲԱԹ 28 ՅՈՒՆԻՍ 1885 (Ն. Տ.) 10 ՅՈՒԼԻՍ 1885 27 ՐԱՄԱԶԱՆ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՆԳՐԱՆԻՑ

Գանուցման տող՝ մէկ անգամի համար 3 գուռուշ՝ երկու անգամի համար 2 գուռուշ է. ապրելի անգամներու համար զատ ասկողութիւն կրլայ։

Օրագրիս ներքին համար կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան։ Իսկ գանձերէն հետեւեալ հասցէին։

جريدهٔ شرقيون نوريدن عبارت عبدليه در

غزته اداره سيدر

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան գներկան ասեղով 200
» Վեցամսեայ » » 100
» Երեքամսեայ » » 50
Դասատուաց համար և տեղական թղթատարով տարեկան » 240
Դասատուաց համար և տեղական թղթ... տարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ Տարեկան Ցրտիք » 56
» » Վեցամսեայ » » 28

Գնաւ գրկուած լրագրաց Ճամբու Ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան գրկուած ո և Ելամուտ կամ գրութիւնս չ'արուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԲՐՆ ԷՃԻՆԻ
ջ֊ակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 27 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

ԵԳԻՊՏՈՍ. Բոլէսլաւնեան Բոլէսլէ կը հրատարակէ իւր Դահիրէի Թղթակցին մի նամակը, ծանուցանող հաստատապէս թէ Անգլիա խոստած է իւր ժամադրութիւն ուրիշ Տէրութեան մը գրաւել տալու զՄուսաքին, «Այս կարեւոր նաւահանգիստ խորհուրդ պիտի լինի գործադրութեանց Սուեզեան ուղեւորական զարգացման համար։ Անգլիա սապէս կը խորհի այժմ. —Եթէ բաւական թուով անգլ. զօրքեր պաշտպանեն զինքեան, պահպանելով Աւսեան, Վաուի Հալֆայի և Բորոսքոյի կարեւոր դիրքերը, Մէկտին դուրսէն այժ ստանալու համար Մուսաքինի կարօտ պիտի ձայ։ եթէ Անգլիացիք պահպանեն նաև զՄուսաքին և հսկեն կարմիր Ծովու Մուսաեանան եզերաց վրայ, Մէկտիի հետեւողք աշխարհի ձեացեալ մասանց հետ հաղորդակցութիւն չպիտի կրնան ունենալ, և ապստամբութիւնն ինքնին պիտի մարի։ Կը կարծուի թէ այսպէս առ առաւելն հինգ տարիէն Սուեան պիտի խաղաղի առանց գընտակ մ'արձակելու, և այն ընկերութիւն զոր անգլիացի դրամատէրք կ'ուզեն հաստատել Սուեանի մէկ վաճառականութիւն քնելու և գերեվաճառը չընդելու համար, դիւրաւ պիտի գործէ։ Այն անձինք որ անգլ. կառավարութիւնը պիտի ներկայացնեն ի Սուեզին՝ ընտրուած են արդէն։ Թուրքիա չէ ուզած զօրք ղրկել Սուեզին, և Անգլիացիք կ'ենթադրեն թէ այս իրողութիւն իրենց իրաւունք կուտայ զօրք պահելու Սուեզիոյ մէկ, իբրեւ անտէր ձեացեալ երկրի մը մէկ։»

—Տնկոլայի Նախկին կառավարիչ Եավէր Մուսթաֆա փաշա, որում 1,000 ոսկւոյ Թուխիական պարգեւ տուրիւն Եգիպտոսի ծանուցինք, քանիցս քաջապէս յետս դարձ էր Մէկտիի մարզոց յարձակումներն և յաղողած էր ապահով վիճակի մէջ յանձնել զՏոնկոլա ի ձեռս Անգլիացւոց։ Պ. Կլատսթոնի կառավարութիւնն, ուղելով վարձատրել այս քաջ կառավարիչ և զօրավար, ասպետական Սըրի տիտղոս տուաւ նմա, նաև Ս. Միքայէլի և Ս. Գէորգայ պատուանշանը։ Սըր Մուսթաֆա Եավէր փաշային բոլոր չանից հակառակ, կ'երեւի թէ Անգլիացիք Մէկտիին պիտի յանձնեն զՏոնկոլա, զոր Եգիպտոսի բնական սահմաններէն յայժ հեռի կը գտնեն այժմ։

—Ալէքսանդրիայէ կը ծանուցուի թէ հանրային ապահովութիւնն երբէք լաւագոյն վիճակի մէջ չէր եղած յեղիպտոս։ Անցեալ ամիս բոլոր երկրին մէջ աւազակութեան երկու դէպքեր միայն պատահեցան։

—Լորտ Ուոլսլի Սուեանէ վերադառնալէ ի վեր երկու ամիս առանց հրահանգի սպասելէ յետոյ, հրաման ընդունեց անմիջապէս Լոնտոն վերադառնալ, և այս երեքշաբթի քանի մը զօրավարաց հետ պետական շոգենաւ մը նստաւ Ալէքսանդրիայէ, Անգլիա վերադառնալով։ Լորտ Ուոլսլիի յանկարծական մեկնումը կը նշանակէ թէ Լորտ Սալիսպըրիի կառավարութիւնը կ'ուզէ խորհրդակցիլ նորա հետ, եգիպտոսի մասին որոշմանը յանգելէ առաջ։

—Սըր Էէնրի Տրըմմընտ Ուոլֆ Թորիներն ընդունելի մարդ չկրնալով, ոբովհետեւ Արապիի և Մէկտիի դատերուն ի պաշտպանութիւն խօսած էր երբեմն, պահպանողականք և Ազատականք հաւասարապէս դժգոհութիւն կը ցուցնեն նորա անուանման դէմ, և իւր բարեկամք Լորտ Սալիսպըրիէ կը խնդրեն տարբեր անօրինութիւն մ'ընել Սըր Ուոլֆի գործածման համար։

ԱՒՍՏՐՕ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Աւստրիոյ և Հունգարիոյ միջեւ Միութեան տասնամեայ Դաշնագրոյն բանակցութիւնք այս երեքշաբթի սկսան Վիէննայի մէջ։ Հունգարիոյ կողմէ ներկայ են Նախարարապետն և ելմտական և առեւտրական Նախարարները։

—Ծանամեայ Դաշնագրոյն բանակցութեան մէջ, կը ծանուցուի թէ մաճառ կառավարութիւնը պիտի պընդէ որ Աւստրիոյ Լոյտի Ընկերութեան տրուած տարեկան նպաստի գումարը զեղչուի, և Ընկերութեան կանոնագիրը վերաքննուին, այնպէս որ Լոյտի մենաշնորհն ի գործ դրուի Աւստրօ-Հունգարիոյ առեւտրական շահուց առաւել նպաստաւոր կերպիւ։

—Պերկամէր անուն աւստրիացի թնդանօթաձիգ սպայ մը ինքնասպան եղաւ ի Բագարօ յոյժ տարօրինակ եղանակաւ մը։ Բերնէն լցուած հին դրութեամբ թնդանօթի մը ռումբով և վառօդով լցուց, թնդանօթին բերնին առջև կանգնեցաւ, և գաւազանի մը ծայրը լուցկի մը անցուցնելով կրակ տալ ատոր։ Ասկէորդ է յարել թէ կորոտեաւ։

—Զանազան որթատճիները ջնջելու և որթատնկոց հիւանդութիւնները բառնալու համար, որք կը կարծուի թէ սոյն տնկոց տկարանալոյն հետեւանք են, աւստրիական կառավարութիւնն որոշեց մեծ քանակութեամբ առողջ մատաղ որթատունկեր բերել տալ Ամերիկայէն և մշակել Մտորիոյ Աւստրիոյ այգիներուն մէջ։ 20,000 ամերիկեան որթերով ի Բլոդէրնեաչերկ եղած փորձերն բնաիր արդիւնք տուին։

—Հունգարիոյ ամէն կողմերէն տըրուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ յուլիս ամսոյ առաջին երեք աւուրց մէջ կարկուտ փոթորիկներէն ահագին վնասներ պատճառեցին։ Դժբախտ շրջանք, և ուրիշ մի քանի գաւառներու մէջ, հունձքերը բոլորովին կորան։

—Աւստրօ-հունգարական և ռուսական կառավարութիւնք կ'աշխատին համաձայնութիւն գոյացնել թափառաշրջիկներու փախադարձ յանձնման համար, որք երկուց երկրաց սահմանակից գաւառաց մէջ գողութիւններ կը գործեն անպատիժ։ Գալիչիոյ և Պուքովինայի աւստրիական գաւառք վարակեալ են թափառաշրջիկներով ու գողերով, որք ռուսական սահմանագլխէն կուգան, և Ռուսիոյ եօթն սահմանակից գաւառներն ալ աւստրիական կողմէն եկող նմանօրինակ չարագործներով վարակեալ են։ Ոճրագործներու յանձնման արգի պայմանագիրք չեն վերաբերիր այս մարդոց. բայց անհրաժեշտ հարկ եղած է բառնալ զասնք, քան որում պատուհաս մ'եղած են սահմանագլխոց գիւղացի բնակչաց, որք զանոնք վանելու համար չատ անգամ զէնք կը գործածեն։ Որոշուած է որ սահմանագլխին երկու կողմերը գանուող իշխանութիւնք մէկ երկրէն միւսն անցնելու չարտօնեն այն մարդիկ որք ապրուստի միջոց չունեն, և արտաքսեն եթէ յանդգած են անցնիլ։

—Շանպրոի Կոմսին, Ֆրանսայի Արբայական Թեկնածուին այրի կինն, որ բարեպաշտ կաթոլիկ մ'է, ի Գրոսստորֆ (Աւստրիա), ուր իւր հանգուցեալ ամուսնի քաշած կեանք մը վարած էր բազում տարիներ, այս օրերս հիմնեց աղջկանց վարժարան մը և վարժուհիներու կրթարան մը։ Այս հաստատութիւնք Ս. Քրիստինեի Կարգին Մայրապետաց ունօրինութեան ներքեւ դրուած են, և աւստրիական կառավարութիւնը գանոնք վաւերացնելով, ուսումնասարաններուն վկայագրեր տալու արտօնած է։

ՌՈՒՍ ԼԵՀԱՑԻՔ. Թագուհի Վիկտորիայի Թղթակիցք կը հեռագրէ յուլիս 3ին. Բոլոր կալիչիական թերթերը սաստկապէս կը հարուածեն զՊ. Մատէյքօ, աւստրօ-բոլոնացի երեւելի պատկերահանն, որ նամակ մը գրելով ռուս լրագրերի մը, ըսած էր թէ՝ իւր կարծեօք՝ Զարին հպատակ Բոլոնացիք պարտին այժմ վորձ մ'ընել ռուս կառավարութեան հետ անկեղծ համաձայնութեան մէջ գալու։ «Բոլոնացիք պիտի չահին անկախութեան ազգասիրական բաղձանքներէ հրաժարելով, քանի որ այս հրաժարումէն պիտի առանձ Ռուսիոյ վառահութիւնը, մինչ՝ յարատեւելով այդ բաղձանաց մէջ՝ հզօր Տէրութեան մը դէմ անհաւասար մարտ մը չարուն։ նանած պիտի լինին, որ ազեատերը պիտի լինի իրենց»։ —Կալիչիոյ բոլոնեերէն լրագիրք միահամուռ կը գատապարտեն բոլոնացի պատկերհանին զայս մեկնութիւնն իւր նամակին մէջ լեղու, իբրեւ մտանիչի մը լեզու, և կը յայտարարեն թէ Մատէյքօ ո՛չ ևս պիտի համարուի ի չարս բոլոնացի հայրենասիրաց։

ՖՐԱՆՍԱ. Ծայրայեղ Հանրապետականք հրատարակեցին իրենց ընտրական հիմնագիրը, (այսինքն՝ սկզբանց յայտարարութիւնն որուն վրայ հիմնելով կոչում կ'ընեն ընտրողաց վրայ ծռելուն։ Կը թուէր իրենց չարժմունքն, քէն թէ յոյժ հետաքրքրաշարժ բան մը կը քննեին։

Էյրթըն Լթէեց եղներն, եւ չատ չանցած՝ սայլը գնաց հասաւ երկու բարեկամներուն քով։ Իսկոյն հաւկցուեցաւ անոնց դաղարմանն պատճառը։ Բընակիչ տղայ մը, ուր տարեկան մանչուկ մը, եւրոպական հագուստով, խաղալիկ կը ննջեր չքեղ բանկիսայի մը հովանոցի տակ։ Գիժուարին էր սխալիլ անոր ցեղին յատկանիշերուն վրայ. գանուղ մազերը, թուխ մորթը, տափակ քիթը, թանձր շրթունքը, թեւերուն արատաւոր երկայնութիւնն յայտնի կը ցուցնէին թէ երկրին բնիկներէն էր։ Բայց դէմքը նշանաւոր ուշադրութիւն մ'ունէր, եւ անչուշտ կրթութիւնն արդէն բարերացուցած էր զայդ գեղահաս վայրենի իւր ցած վիճակէն։

Տիկին Էլէնա, զայն տեսնելուն պէս հեռագրեալ վար իջաւ սայլէն, և չատ չանցած՝ ուղեւոր խոհսը չրթպատուեց դեռատի բնիկն, որ ի իսոր քոյն ընկրկեալ էր։

—Մէ՛նչ տղայ, ըսաւ Մարի Կրանթ, արդեօք կորսուա՞ծ է այդ անապատի մէջ։

— Ես կը կարծեմ թէ, պատասխանեց տիկին Էլէնա, հեռուէն եկած է այցել զայս մեգեսական դպրատուններ։ Անչուշտ իւր տիրեզինները թողուած են ատ։

—Բայց պէտք չէ ատ թողել, ըսաւ Ռոպէրթ, վասն զի մինակ է, եւ...

Ռոպէրթի այս արդահատական խօսք ընդմիջեցաւ բնիկ տղուն մէկ չարժմունքն, որ երեսին վրայ դարձաւ առանց արթննալու, բայց յայնժամ մեծ եղաւ ամենուն զարմանքը՝ տղուն կրնակը գիրեր տեսնելով եւ հետեւեալ խօսքերը կարդալով.

ԹՈՎԻՆ

ԷՔԻՈՊԻԱՑԻ ՏԱՐՕՒԵՆԻՆ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ ՅԱՆՁՈՒԻ Ի ԽՆԱՄՍ ՆԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆՑՆ
ՆԱՄԱԿԱԲԱՇԽ ՁԷՖՐԻ ՍՄԻԹԻ.
ԾԱԽՔԸ ՎՃԱՐՈՒՄԱԾ Է

—Աւասիկ Անգլիացիք, գոչեց Բականէլ։ Տղայ մը անասունի պէս տեղ տեղ կը յղէն։ Ծրարն մը այս կ'արձանագրեն։ Բան էին ինձ, բայց ես չէի ուզեր հաւատալ։

— Խե՛ղճ տղայ, ըսաւ տիկին Էլէնա։ Արդեօք Քամուէն-Պրէմի արատզեալ կառամբերի մէջն էր։ Թերեւս ծնողքը կեանքերնին կորսուին անդ, եւ ինքն այժմ միայնակ մնացած է աշխարհիս մէջ։

—Չեմ կարծեր, տի՛կին, պատասխանեց Ճոն Մանկլը։ Այս ծանուցումն կը ցուցնէ ընդհակառակն թէ միայնակ կ'ուզեւորի։

—Կ'արձնանա, ըսաւ Մարի Կրանթ։

Արդարեւ կ'արձնանար տղան։ Թէպէ քիչ աչերը բացուեցան եւ անմիջապէս գոցուեցան վերստին, ցերեկին լուսէն վիրաւորուելով։ Բայց տիկին Էլէնա բանեց անոր ձեռքէն, եւ տղան տոթի վրայ երկնցած ուղեւորաց խմբակին նայեցաւ զարմանօք։ Երկուղի զգացում մ'այլայլեց նաև անոր դէմքը, բայց տիկին Էլէնայի ներկայութիւնը քաջալերեց զայն։

—Կը հասկնա՞ս անգլիերէն, տղա՛ս, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Ի՛նչ է անունդ, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Թոմինէ, պատասխանեց տղան։

—Ա՛, Թոմինէ՛, գոչեց Բականէլ։ Եթէ չեմ սխալիր, այդ բառ «ծառի կերպ» ըսել է աւստրալիերէն լեզուաւ։

Թոմինէ տղոյ ազգական նչան մ'ըրաւ եւ իւր հայեացն ուղեւորաց վրայ դարձուց։

—Ուստի՞ կուգաս, տղա՛ս, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Մէլպուրնէն, Սանտրսթի երկաթուղով։

—Քամուէնի կամրջին վրայ արուեստագործ կառամերին մէջն էիր, հարցուց Կլէնարվան։

—Այ՛, տի՛կ, պատասխանեց Թոմինէ, բայց Ս. Գրոց Աստուածը պահպանեց զիս։

—Մինչդի կ'ուզեւորէիր։

—Մինակ։ Վերնապատուելի Բաքսթըն գիս ձէֆրի Սմիթի խնամոց յանձնած էր։ Գժբաղդաբար խեղճ նահապարաչեր մեռաւ։

—Եւ այդ կառախումբի մէջ մարդ չէ՞ս ճանչեր։

—Ոչ զոք, տի՛կ, բայց Աստուած կը հսկէ տղայոց վրայ եւ երբէք անխնամ չը թողուր զանոնք։

Թոմինէ այնպիսի քաղցր ձայնիւ մը կ'ըսէր զայս խօսքեր, որ լսողին սրտին կ'ազդէր։ Երբոր Աստուծոյ անունը կուտար, իւր խօսքն աւելի ծանրութիւն մը կ'առաթէր պարգեւէ ազգանուն մանչը անգլիական պատուիրակ հանրածանօթ Սըր Բէդվը Լըմաուէնի։ Հակառուս նախապարան այսու կը փոխարինէ այն պատիւներ զոր Զարը տուած էր իւր ներկայացուցիչ Բամարոփ զօրավարին։

—Հերադէ կը հեռագրուի առ Սթանլէյ։ Ռուսք ի Բէնչուհէ իրենց առջեւ ունին քան զՄիքալաս առաւել ահարկու թշնամի մը։ Սաստիկ հիւանդութիւն մը ճարակած է ռուս զօրաց մէջ, և բազումք կը մեռնին։ Բէնչուհէի կառավարիչը մին է մեռնողներէն։

ԱՆԴԼԻԱ. Լորտ Սալիսպըրի, նոյն բանախօսութեան մէջ օրուն Աֆղանքաստանի խնդրոյն վերաբերող միսն Հաւաս բարեհաճեցաւ ծանուցանել մեզ, նաև Եգիպտոսի խնդրոյն վրայ խօսելով, յայտարարած է Լորտ Բրէն թէ այս խնդրոյ վրայ քննութիւն մը պիտի բացուի տեղւոյն վրայ. թէ նախ քան զամենայն հարկ է ելեւմտից վիճակոյն զբաղիլ, և յետոյ կարգադրել քաղաքական կացութիւնն ի Սուեան։ Բայց այս ամենայն խնդրոց քննութիւնն ի հարկէ չատ ժամանակ պիտի պահանջէ։ Լորտ Սալիսպըրի նոյն առթիւ դատեստ կարդաց Խոիվին ուղղամտութեան, ի մեծ գժգոհութիւն անչուշտ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլի, որ Խորհրդարանին մէջ քանիցս ծանրածանր ամբաստանութիւններ բրած էր Ն. Բարձրութեան բնաւորութեան և Անգլիոյ հետ իւր յարաբերութեանց ուղղութեան վրայ, ըսելով թէ ապստամբներու հետ համախոհ էր և թէ Անգլիացւոց դէմ մեքենայութիւններ կը նիւթեր, եւայլն։ Բայց Պահպանողականք, անգամ մը իշխանութեան անցնելէ յետոյ, Ազատականներէ տարբեր լեզու չեն գործածեր։

— Լորտ Սալիսպըրի Էտինպուրկի և Ս. Անդրէասի Համալսարանաց կողմէ որուած հաղկերոյթի մը մէջ երկուց կուսակցութեանց փոխադարձ կացութեան վրայ խօսելով, ըսաւ թէ. Պ. Կլատսթոնի անունն առջի հմայութիւնը չունի բնաւորոյց վրայ, և յորդորեց Պահպանողականներն՝ եռանդեամբ գործելու առաջիկայ ընտրութեանց մէջ, կատարեալ յաղթութիւն խոստանալով։ Ասպա յայտնեց թէ ինք եւ համախոհ է Սկովտիոյ ինքնօրինութիւն տալու առաջարկութեան, զի Սկովտացւոց ուղղ և հաստատեմ ընթացքը պիտինք արժանի կ'ընծ սոյն տնօրինութեան։ Նաև դգուշացուց զինք քնաբորներ՝ Արմատականաց խորհուրդներուն դէմ, որք Անհատականութիւնք չնջել կ'ուզեն։

ԱՆԴԼԻԱ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԻԱ. Դերմանական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Պրլինի անգլիական դեսպան Սըր Էտուարտ Մէլէդ Անգլիա կանչուած է Լորտ Սալիսպըրիի կողմէ, որ կ'ուզէ խորհրդակցիլ նորա հետ Անգլիոյ և Դերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ։

— 92 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԻԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԴԼՈՒԽ ԺԴ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՏՆԱՆԱԿ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Մեծամեծ թուղթեր, իրենց վայրկակ մարձերով, թմրմռուն աւազանները դուրս ղեղոյ կանանչ ջուրերու երեւոյթի մը կ'ընծայէին պուբարներուն։ Տնտնողին աչերը կը վարանէին բնութեան այս ամէն հրաշալեաց միջեւ, եւ չէին դիտեր ո՛ր մեւնուելին իրենց հետաքրքրաշարժ բան մը կը տեսնէին։ Ուղեւոր խոհսը կանգ առած էր։ Էլլըթըն, տիկին Էլէնայի հրամանաւ, կեցուցեր էր սայլը։ Անուղն հատս սպաւառակները դադրած էին ճանչելէ գաւարզեայ խիճերուն վրայ։ Երկայն մարդեր տարածուած էին ծառոց խոհերուն տակ, եւ միայն հոգին քանի մ'առոյգները, կանոնաւոր այտուցներ, բաւական տեսանելի խորչերու կը բաժնէին զանոնք, իբրեւ ընդարձակ ճառարկարան մը։

Բանակել չսխալեցաւ տեսնելով զայս դալարագեղ տնայութիւն, յոյժ բանաստեղծօրէն պատահական յաւիտենական հանգիստի։ Ճանչէց քառակուսի դամբաններն, որոց վերջին հետքը կը ջնջուէր խոտերէն, եւ զոր ուղեւորն հանել երբեմն կը տեսնէ աւտրալիական հողին վրայ։

—Դարաստան մանուկ, ըսաւ։

Արդարեւ բնիկներու գերեզմանոց մը կար անդ, իւր աչից տոքնէ, բայց ա՛յնչափ դեղազարդ, ա՛յնչափ հովանաստուեր, ա՛յնչափ զուարթացեալ թռչնոց ցնծագին դեղդեղներով, ա՛յնչափ հրապուրիչ, որ թնաւ չէր արթնցներ սխուր գաղափար։ Անմահութեան ժամանակի եզեռեական դրամատիրն կը նմանէր։ Ոդիներուն համար չինուած կը թուէր։ բայց այդ գերեզմանք, զորս վայրենիք երկիւղած խնամով կը պահպանէին, արդէն անհետանալ կ'սկսէին դալարեաց մանրնթացութեան մը ներքեւ։ Երկրակալութիւնն իւր նախնեաց հանգստավայրերէն հալածած էր զԱւստրալիացին, և գաղթականութիւնը, չատ չանցած, զուարթուց ակռային պիտի մատնէր զայդ մեռելադաշտեր։ Այս պատճառաւ օր քան զօր կը նուազին այս դարատունքը, եւ տերզի սերունդ մը ծածկոյ քանիներէ ոտնակոխ կը լինին արդէն անոյսի ուղեւորներէ։

Սակայն Բականէլ եւ Ռոպէրթ, կանխելով իրենց ընկերները, դերեզմանցիներուն մէջի փոքրիկ հովանաւոր ծառուղիներուն մէջէն կ'երթային։ Կը խօսակցէին եւ կը կրթէին զիրար, վասն զի աշխարհագիրը կ'ըսէր թէ Կրանթ պատանեակին հետ ըրած խօսակցութենէն չատ օգուտ կը քաղէր։ Բայց հազիւ քառորդ մըն գնացած էին, Լորտ Կլէնարվան տեսաւ որ կանգ առին, յետոյ ձիերէն վար իջնելով դեռնին վրայ ծռեցան։ Կը թուէր իրենց չարժմունքն, քէն թէ յոյժ հետաքրքրաշարժ բան մը կը քննէին։

Էյրթըն խթեց եղներն, եւ չատ չանցած՝ սայլը գնաց հասաւ երկու բարեկամներուն քով։ Իսկոյն հաւկցուեցաւ անոնց դաղարմանն պատճառը։ Բընակիչ տղայ մը, ուր տարեկան մանչուկ մը, եւրոպական հագուստով, խաղալիկ կը ննջեր չքեղ բանկիսայի մը հովանոցի տակ։ Գիժուարին էր սխալիլ անոր ցեղին յատկանիշերուն վրայ. գանուղ մազերը, թուխ մորթը, տափակ քիթը, թանձր շրթունքը, թեւերուն արատաւոր երկայնութիւնն յայտնի կը ցուցնէին թէ երկրին բնիկներէն էր։ Բայց դէմքը նշանաւոր ուշադրութիւն մ'ունէր, եւ անչուշտ կրթութիւնն արդէն բարերացուցած էր զայդ գեղահաս վայրենի իւր ցած վիճակէն։

Տիկին Էլէնա, զայն տեսնելուն պէս հեռագրեալ վար իջաւ սայլէն, և չատ չանցած՝ ուղեւոր խոհսը չրթպատուեց դեռատի բնիկն, որ ի իսոր քոյն ընկրկեալ էր։

—Մէ՛նչ տղայ, ըսաւ Մարի Կրանթ, արդեօք կորսուա՞ծ է այդ անապատի մէջ։

— Ես կը կարծեմ թէ, պատասխանեց տիկին Էլէնա, հեռուէն եկած է այցել զայս մեգեսական դպրատուններ։ Անչուշտ իւր տիրեզինները թողուած են ատ։

—Բայց պէտք չէ ատ թողել, ըսաւ Ռոպէրթ, վասն զի մինակ է, եւ...

Ռոպէրթի այս արդահատական խօսք ընդմիջեցաւ բնիկ տղուն մէկ չարժմունքն, որ երեսին վրայ դարձաւ առանց արթննալու, բայց յայնժամ մեծ եղաւ ամենուն զարմանքը՝ տղուն կրնակը գիրեր տեսնելով եւ հետեւեալ խօսքերը կարդալով.

ԹՈՎԻՆ

ԷՔԻՈՊԻԱՑԻ ՏԱՐՕՒԵՆԻՆ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ ՅԱՆՁՈՒԻ Ի ԽՆԱՄՍ ՆԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆՑՆ
ՆԱՄԱԿԱԲԱՇԽ ՁԷՖՐԻ ՍՄԻԹԻ.
ԾԱԽՔԸ ՎՃԱՐՈՒՄԱԾ Է

—Աւասիկ Անգլիացիք, գոչեց Բականէլ։ Տղայ մը անասունի պէս տեղ տեղ կը յղէն։ Ծրարն մը այս կ'արձանագրեն։ Բան էին ինձ, բայց ես չէի ուզեր հաւատալ։

— Խե՛ղճ տղայ, ըսաւ տիկին Էլէնա։ Արդեօք Քամուէն-Պրէմի արատզեալ կառամբերի մէջն էր։ Թերեւս ծնողքը կեանքերնին կորսուին անդ, եւ ինքն այժմ միայնակ մնացած է աշխարհիս մէջ։

—Չեմ կարծեր, տի՛կ, պատասխանեց Ճոն Մանկլը։ Այս ծանուցումն կը ցուցնէ ընդհակառակն թէ միայնակ կ'ուզեւորի։

—Կ'արձնանա, ըսաւ Մարի Կրանթ։

Արդարեւ կ'արձնանար տղան։ Թէպէ քիչ աչերը բացուեցան եւ անմիջապէս գոցուեցան վերստին, ցերեկին լուսէն վիրաւորուելով։ Բայց տիկին Էլէնա բանեց անոր ձեռքէն, եւ տղան տոթի վրայ երկնցած ուղեւորաց խմբակին նայեցաւ զարմանօք։ Երկիւղի զգացում մ'այլայլեց նաև անոր դէմքը, բայց տիկին Էլէնայի ներկայութիւնը քաջալերեց զայն։

—Կը հասկնա՞ս անգլիերէն, տղա՛ս, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Ի՛նչ է անունդ, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Թոմինէ, պատասխանեց տղան։

—Ա՛, Թոմինէ՛, գոչեց Բականէլ։ Եթէ չեմ սխալիր, այդ բառ «ծառի կերպ» ըսել է աւստրալիերէն լեզուաւ։

Թոմինէ տղոյ ազգական նչան մ'ըրաւ եւ իւր հայեացն ուղեւորաց վրայ դարձուց։

—Ուստի՞ կուգաս, տղա՛ս, հարցուց տիկին Էլէնա։

—Մէլպուրնէն, Սանտրսթի երկաթուղով։

—Քամուէնի կամրջին վրայ արուեստագործ կառամերին մէջն էիր, հարցուց Կլէնարվան։

—Այ՛, տի՛կ, պատասխանեց Թոմինէ, բայց Ս. Գրոց Աստուածը պահպանեց զիս։

—Մինչդի կ'ուզեւորէիր։

—Մինակ։ Վերնապատուելի Բաքսթըն գիս ձէֆրի Սմիթի խնամոց յանձնած էր։ Գժբաղդաբար խեղճ նահապարաչեր մեռաւ։

—Եւ այդ կառախումբի մէջ մարդ չէ՞ս ճանչեր։

—Ոչ զոք, տի՛կ, բայց Աստուած կը հսկէ տղայոց վրայ եւ երբէք անխնամ չը թողուր զանոնք։

Թոմինէ այնպիսի քաղցր ձայնիւ մը կ'ըսէր զայս խօսքեր, որ լսողին սրտին կ'ազդէր։ Երբոր Աստուծոյ անունը կուտար, իւր խօսքն աւելի ծանրութիւն մը կ'առաթէր պարգեւէ ազգանուն մանչը անգլիական պատուիրակ հանրածանօթ Սըր Բէդվը Լըմաուէնի։ Հակառուս նախապարան այսու կը փոխարինէ այն պատիւներ զոր Զարը տուած էր իւր ներկայացուցիչ Բամարոփ զօրավարին։

—Հերադէ կը հեռագրուի առ Սթանլէյ։ Ռուսք ի Բէնչուհէ իրենց առջեւ ունին քան զՄիքալաս առաւել ահարկու թշնամի մը։ Սաստիկ հիւանդութիւն մը ճարակած է ռուս զօրաց մէջ, և բազումք կը մեռնին։ Բէնչուհէի կառավարիչը մին է մեռնողներէն։

ԱՆԴԼԻԱ. Լորտ Սալիսպըրի, նոյն բանախօսութեան մէջ օրուն Աֆղանքաստանի խնդրոյն վերաբերող միսն Հաւաս բարեհաճեցաւ ծանուցանել մեզ, նաև Եգիպտոսի խնդրոյն վրայ խօսելով, յայտարարած է Լորտ Բրէն թէ այս խնդրոյ վրայ քննութիւն մը պիտի բացուի տեղւոյն վրայ. թէ նախ քան զամենայն հարկ է ելեւմտից վիճակոյն զբաղիլ, և յետոյ կարգադրել քաղաքական կացութիւնն ի Սուեան։ Բայց այս ամենայն խնդրոց քննութիւնն ի հարկէ չատ ժամանակ պիտի պահանջէ։ Լորտ Սալիսպըրի նոյն առթիւ դատեստ կարդաց Խոիվին ուղղամտութեան, ի մեծ գժգոհութիւն անչուշտ Լորտ Ռանտոլֆ Զըրչիլի, որ Խորհրդարանին մէջ քանիցս ծանրածանր ամբաստանութիւններ բրած էր Ն. Բարձրութեան բնաւորութեան և Անգլիոյ հետ իւր յարաբերութեանց ուղղութեան վրայ, ըսելով թէ ապստամբներու հետ համախոհ էր և թէ Անգլիացւոց դէմ մեքենայութիւններ կը նիւթեր, եւայլն։ Բայց Պահպանողականք, անգամ մը իշխանութեան անցնելէ յետոյ, Ազատականներէ տարբեր լեզու չեն գործածեր։

— Լորտ Սալիսպըրի Էտինպուրկի և Ս. Անդրէասի Համալսարանաց կողմէ որուած հաղկերոյթի մը մէջ երկուց կուսակցութեանց փոխադարձ կացութեան վրայ խօսելով, ըսաւ թէ. Պ. Կլատսթոնի անունն առջի հմայութիւնը չունի բնաւորոյց վրայ, և յորդորեց Պահպանողականներն՝ եռանդեամբ գործելու առաջիկայ ընտրութեանց մէջ, կատարեալ յաղթութիւն խոստանալով։ Ասպա յայտնեց թէ ինք եւ համախոհ է Սկովտիոյ ինքնօրինութիւն տալու առաջարկութեան, զի Սկովտացւոց ուղղ և հաստատեմ ընթացքը պիտինք արժանի կ'ընծ սոյն տնօրինութեան։ Նաև դգուշացուց զինք քնաբորներ՝ Արմատականաց խորհուրդներուն դէմ, որք Անհատականութիւնք չնջել կ'ուզեն։

ԱՆԴԼԻԱ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԻԱ. Դերմանական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Պրլինի անգլիական դեսպան Սըր Էտուարտ Մէլէդ Անգլիա կանչուած է Լորտ Սալիսպըրիի կողմէ, որ կ'ուզէ խորհրդակցիլ նորա հետ Անգլիոյ և Դերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ։

(Շարունակելի)

ՄՇԱԿ

ԱՄԵՆ ՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
1600–1827
ՀՈՒՆՎԱՐԻ 28
ՀԱՄԱՐ
Ամսագիր, 9 տպարան, 1883թ. Տիկլիսում։ Ելնում է ամեն ուրբաթ օրը։ Գինը տարեկան 2 մանէթ։ Ընդունվում է Մշակի խմբագրութեան մէջ։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Ազատ օրինակներ չեն բաժանվում։ Ամսագրի վերաբերեալ ամէն տեսակ նամակներ պէտք է ուղղել Մշակի խմբագրութեան անունով։ Ծանուցումների համար վճարվում է 1 կոպէկ մի տառի համար։ Ծանուցումները ընդունվում են Մշակի խմբագրութեան մէջ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր ներկայ դրութիւնը. Ս. Ծովինարեան։
Ս. Ծովինարեան։ Մշակութիւն։
Ծանոթ։ Ընդհանուր։
Ներքին լուրեր։
Արտաքին լուրեր։
Տնտեսական։
Հայտարարութիւններ։

ՄԵՐ ՆԵՐԿԱՅ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Ծովինարեան։

Ամէն ազգ, որ ուզում է ապրել, պարտաւոր է ունենալ իր մէջ այնպիսի մարդիկ, որոնք ամէն ինչից առաջ իրանց ազգի մասին մտածեն, նրա բարօրութեան համար աշխատեն, նրա ցաւերը իրանց ցաւերը համարեն, նրա ուրախութեան մէջ ուրախանան, նրա վշտերի մէջ վշտանան։ Ազգը, որ չունի այդպիսի մարդիկ, կամ որ նրանց չի գնահատում, նրանց չի պատուում, նրանց չի սիրում, նա ազգ չէ, նա մի անասունների հօտ է, որ ամէն մի հովիւի ձեռքում կարող է լինել։ Ազգը, որ չունի իր մէջ այդպիսի մարդիկ, կամ որ նրանց չի գնահատում, նրանց չի պատուում, նրանց չի սիրում, նա ազգ չէ, նա մի անասունների հօտ է, որ ամէն մի հովիւի ձեռքում կարող է լինել։

28 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ-1885

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԼՈՒՑԱՐԱՆ ԵՎ ՀԱՆՔԱՐԱՆ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅՏԱՐԱՆ
ՀԻՎԱՆԴԱՑ ՄԱՐԴԿԱՆՑ, ՀՈՒՍԱՀԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցուցակ ձեռնարկների, որոնք ստացել են 1885 թվականի համար արտոնագրեր՝ ներմուծելու Ռուսաստան օտարերկրյա ապրանքներ։

Անուն, ազգանուն	Բնակության վայրը	Ապրանքի անվանումը	Քանակը
Ա. Ա. Ալեքսանդրով	Սանկտ-Պետերբուրգ	Ծխախոտ	3,000 ֆունտ
Ի. Ի. Ֆրեյման	Մոսկվա	Գինի	2,500 վեդրո
Ս. Ա. Ռոզենբերգ	Վարշավա	Գրքեր	1,200 ֆունտ
Ֆ. Ֆ. Ֆոն Ռեկ	Ռիգա	Գինի	1,800 վեդրո